

En omvandlad flygflottilj

– Stockholm Quality Outlet

F 8 Barkarby är ett gott exempel på en flygflottilj vars minne aktivt lever vidare tack vare kommersiella krafter. Ett exempel som borde inspirera andra aktörer som tar över flyghistoriskt värdefulla objekt!

Av CHRISTER PERSSON

Under pandemiåret 2020 har ett arbete pågått i det tysta i köpcentret Stockholm Quality Outlet, SQO, på tidigare flygflottiljen F 8:s område. En arbetsgrupp med engagerad medverkan av F 8 Kamratförening har (på vederbörligt coronaavstånd) samlats för att minnas hur det var på flottiltiden.

Stockholm Quality Outlet huserar till stor del i tidigare F 8:s lokaler, flygverkstäder, flottiljvakt och hangarer. Nya byggnader tillkom i slutet på 1990-talet som skapat ett inramat område som kan ses som en liten by. Till skillnad mot många andra flottiljområden som flygvapnet lämnat finns de flesta av byggnaderna från F 8:s flottiltid kvar. Många har byggts om till ändamålsenliga lokaler för annan verksamhet, men fasader och ursprunglig form har behållits. Hangarer har gjorts om till parkeringshus, kanslihuset var en tid vandrarhem. Nya byggnader har tillkommit, dessa har i stor utsträckning fått en arkitektur inspirerad av New England-stil. De skiljer sig från flottiljbyggnaderna som byggdes på 1930- och 1940-tal men smälter fint ihop och resultatet är ett unikt inramat handelsområde. Skanska, som byggde outleten 1998, har gjort ett fint arbete i den historiska miljön.

Ledningen för SQO har en stark ambition att koppla ihop historien med den nuvarande kommersiella verksamheten. Som ett sätt att nå nuvarande generatio-

ner med kunskap om hur platsen tidigare använts, har man valt sociala medier. En längre text finns på SQO:s hemsida, vilken hela tiden uppdateras och utvecklas med flera historier och perspektiv. Det har skrivits mycket om F 8, Kungliga Svea Flygflottilj, i böcker och tidningar, både före nedläggningen 1974 och därefter. Dagens besökare på SQO tillgodogör sig dock detta skrivna material i endast begränsad omfattning. SQO ser hemsidan och sociala media därför som en bra väg att sprida kunskap om historien om platsen. Vi följer SQO:s satsning med intresse.

Drivande i SQO:s flyghistoriska projekt är marknadschef Frida Torbiörnsson. Hon tar hjälp av F 8 Kamratförening, vars medlemmar är som levande uppslagsböcker vad gäller flottiljens historia.

Nyttan av flyghistoria

Frida Torbiörnsson berättar:

– Jag tycker det är viktigt att känna till sin historia. Vad fanns innan på den här platsen? Vilka har varit där? Tänk så många saker som har hänt här. Hårt arbete, nya kamratskap skapades, värnpliktiga har slitit, militära uppdrag uppfylldes, festliga tillställningar på mässen, säkert en del kärlekshistorier, historier om arressten, banbrytande utveckling av flygteknik, robotverksamheten och mycket mer. Det kan bara vara bra i vår kommersiella miljö att känna till vad som hände där förut.

Att det på Stockholm Quality Outlet

Fullt drag på F 8 Barkarby i oktober 1946. På bilden nio J 9, Seversky Republic EP-106, uppställda på linje med motorerna igång. Vilket muller!

har bedrivits en helt annan verksamhet under lång tid, märks på några unika och speciella hus som ger platsen sin karaktär. Husen är kulturminnesskyddade och SQO har krav på sig att ta hand om dem och de får inte ändras hur som helst. I stort sett alla andra köpcentrum ligger i lådformade fastigheter, ofta byggda på 1970-talet. Det finns inte så mycket intressant att berätta om deras historia. Då blir det bara kommersiell kommunikation som vi matas med alldeles för mycket av hela tiden.

– Att ha vår unika historia är en enorm fördel och det balanserar vår kommersiella verksamhet på ett fantastiskt sätt. Det kan förhoppningsvis attrahera fler besökare till vårt område. Oavsett om de vill shoppa eller bara titta på våra gamla byggnader, så är man välkommen. Så det känns både roligt, unikt, spännande och smart att kommunicera tydligt om, fortsätter Frida Torbiörnsson.

Kontakt med F 8 Kamratförening

När Frida Torbiörnsson började jobba i centrumledningen hittade hon lite material om flottilhistorien som Kamratföreningen hade författat. Hennes föregångare hade gjort en broschyr om flottilhistorien:

– Jag tyckte att vi borde kunna berätta mycket mer och framhäva personliga historier från flottiljverksamheten så jag tog kontakt med Kamratföreningen och vi har träffats några gånger för att höra deras berättelser.

Flottiljverkstaden vid F 8. Närmast en Northrop B 5B och i bakgrunden ett tiotal FFVS J 22.

SQO är än så länge i början av exponeringen av F 8:s historia. Enklast är att publicera informationen på outletens hemsida. Företaget söker ett fysiskt sätt att berätta om utvalda delar av historien. Frida Torbiörnsson:

– Det kan så klart vara en broschyr som kan delas ut. Det kan till exempel bli folieringar på vissa fönster, det kan vara små skyltar/plaketter som sitter på respektive hus med kort information med QR-koder som länkar till en websida med mer information för den nyfikne. Jag tror vi kan göra några många fler sidor men vi behöver hitta mer material. Jag skulle vilja hitta fler bilder på hur byggnaderna såg ut under flottiljverksamheten. Inne i vissa butiker kan man också hitta lämpliga platser där man kan sätta mindre informations-skyltar som förklarar vad som varit där tidigare, varför fönster ser ut som de gör eller annan kuriosia.

Vad förväntar sig då Stockholm Quality Outlet av en satsning på flyghistoria?

Frida Torbiörnsson:

– Att allmänheten ska få mer kännedom om platsen och även att vi som arbetar med fastigheterna ska kunna deras historia och hitta sätt som bevarar och framhäver dem med respekt. Nu är det ju en kommersiell verksamhet här och därför behöver det sitta butiksskyltar på alla hus. Kan vi göra det på smartare och smidigare sätt som inte förstör fasaderna är det viktigt och bra. Vi har städad och rensat bort många gamla armaturer och installationer som inte behöver sitta på dessa kulturminnesmärkta byggnader. Viktiga installationer för nuvarande verksamhet som till exempel accesspunkter för wifi-system, sensorer för larm och kameror behöver inte sitta på de gamla byggnaderna om det inte är nödvändigt. Vi har flyttat på flera av dessa moduler till de

nyare huskropparna. På några platser har vi demonterat stora fasta markiser så att de höga vackra fönsterpartierna framträder bättre. Nu för tiden finns det smarta folier man kan sätta på fönstren istället för markiser som både hindrar viktigt ljusinflöde i butiker samt att solen värmer upp lokalerna för mycket under sommaren. Att kyla ner lokaler är både krävande och dyrt. På SQO vill butikerna dessutom gärna ha dörrarna uppställda under sommaren och då fungerar inte kylsystemet. Solskyddsfolier skyddar också produkter som står i skyltfönstren från att blekas.

SQO nöjda!

Frida Torbiörnsson på SQO är jättenöjd med satsningen på det flyghistoriska inslaget i köpcentret:

Nya tider på Barkarby. Framför en av F 8:s gamla byggnader Stockholm Quality Outlets marknadschef Frida Torbiörnsson, som gläds åt samarbetet med F 8 Kamratförening. Det går att följa SQO:s flyghistoriska projekt på <https://qualityoutlet.com/fran-flygflottilj-till-shoppingcentrum>

Foto Stockholm Quality Outlet